ודלמא כולה חובה היא וכל שהוא ממנו לאישים הרי הוא בבל תקטירו אמר ר' יהודה בריה דרבי שמעון בן פזי דמסיק להו לשום עצים וכרבי אליעזר דתניא רבי אליעזר אומר (א) לריח ניחוח אי אתה מעלה אבל אתה מעלה לשום עצים אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי ודלמא דכולי עלמא מותר לערב חובה בנדבה והכא בדרבי אליעזר קא מיפלגי דרבנן אית להו דרבי אליעזר ורבי לית ליה דרבי אליעזר אמר ליה אי סלקא דעתך לרבי מותר לערב חובה בנדבה ודרבי אליעזר לית ליה אפשר דמייתי שיתין בחד מנא וחד בחד מנא ומגע להו וקמיץ רבא אמר דכולי עלמא מותר לערב חובה בנדבה ודכולי עלמא אית להו דרבי אליעזר והכא בפלוגתא דרבי אליעזר בן יעקב ורבנן קא מיפלגי דתנן אפי' מנחה של ס' עשרון נותן לה ס' לוג רבי אליעזר בן יעקב אומר אפילו מנחה של ששים עשרון אין לה אלא לוגה שנאמר למנחה ולוג שמן רבנן סברי (ב) [כרבנן] דאמרי ס' לוג וכל חד וחד עשרון לוגה קא שקיל ורבי סבר כר' אליעזר בן יעקב דאמר אין לה אלא לוגה ולא ידעינן אי חדא מנחה היא דסגי לה בחד לוג אי שתי מנחות נינהו דבעינן שני לוגין רב אשי אמר בקטן והביא גדול קמיפלגי רבנן סברי קטן והביא גדול יצא ורבי סבר לא יצא והא איפלגו בה חדא זמנא דתנן קטן והביא גדול יצא רבי אומר לא יצא צריכא דאי איתמר בהא בהא קא אמרי רבנן משום דאידי ואידי קומץ הוא אבל התם דקא נפישי אימורין אימא מודו ליה לרבי ואי איתמר בההיא בההיא קאמר רבי אבל בהא אימא מודי להו לרבנן צריכא (סימן עצ"ם זה"ב יי"ן עול"ה תוד"ה שו"ר): **מתני'** הרי עלי עצים לא יפחות משני גזירין לבונה לא יפחות מקומץ חמשה קמצים הם האומר עלי לבונה לא יפחות מקומץ המנדב מנחה יביא עמה קומץ לבונה המעלה את הקומץ בחוץ חייב שני בזיכין טעונין שני קמצים הרי עלי זהב לא יפחות מדינר זהב כסף לא יפחות מדינר כסף נחשת לא יפחות ממעה כסף פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יהא מביא עד שיאמר לא לכך נתכוונתי: **גמ'** תנו רבנן קרבן מלמד שמתנדבין עצים וכמה שני גזירין וכן הוא אומר והגורלות הפלנו על קרבן העצים רבי אומר עצים קרבן הם טעונין מלח וטעונין הגשה אמר רבא ולדברי רבי עצים טעונין קמיצה אמר רב פפא לדברי רבי עצים צריכין עצים: לבונה לא יפחות מן הקומץ: מנלן דכתיב והרים ממנו בקומצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל הלבונה מקיש לבונה להרמה דמנחה מה הרמה דמנחה קומץ אף לבונה נמי קומץ: ת"ר הרי עלי למזבח יביא לבונה שאין לך דבר שקרב לגבי מזבח אלא לבונה פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא מכל דבר שקרב למזבח ותו ליכא והא איכא עולה איכא עורה לכהנים והא איכא עולת העוף איכא

מוראה

דלמא כולה חובה היא. ומכי שקיל קומץ קמא הוה ליה כל מה שבכלים שיריים וכי קמיץ דנדבה ומקטר לה הוו להו [כמקטיר] שיריים (שחסרו): **דמסיק להו לשם עצים.** לעולם דחובה מקטיר ברישא ודקאמר דילמא איתו (מ) שיריים נינהו וקמו להו בבל תקטירו דמקטר ליה לקומץ דנדבה לשם עצים: **ואל המזבח לא יעלו.** בתריה דההוא קרא דבל תקטירו כתיב: **אית להו דר' אליעזר.** הלכך כי מקטר לקומץ דנדבה מתנה ואומר אם איכא נדבה בההוא כלי תהוי הקטרה מעליא ואי כולה לחובה היא הקטרה קמייתא תהא הקטרה והך לשם עצים: **ורבי לית ליה דר' אליעזר.** הילכך לא מצי לאיתויי בחד מנא דתו לא (ג) מקטר לקומץ קמא (ג) דלמא כוליה חובה וקם ליה בבל תקטירו: **אפשר דמייתי ששים בחד מנא וחד בחד מנא.** וקמיץ מגדול ברישא ומתנה אי כולה חובה שפיר ואי לא הא דקמילנא ליהוי מחובה ומאי דקמילנא (ס) מכלי א' ליהוי מההוא עשרון ולאותה נדבה דפש בכלי (ד) אחר ומגע מגען לראש הכלים זה בצד זה כדי שיגעו ראשי הקלתות (ע) זו לזו כי היכי דליסתרי נדבה דבכלי גדול הקומץ דבכלי קטן (פ) ומקטיר חובה והדר דנדר דאי נמי הויא קמייתא כל כלי גדול חובה לא הוו להו שיריים שחסרו דמהנהו שיתין דבחד מנא לא שקיל ולא מידי מכי שקיל קומץ קמא: **ששים לוג.** לששים עשרון שבאותו כלי ומתנה כמה שנדרתי תהא לחובתי והשאר תהא נדבה וכל חד עשרון לוג שקיל ודחובה לחובה ונדבה לנדבה: **אין לה (מנחה) אלא לוגה.** לוג לכל המנחות ואי עריב שתים מנחות זו של שלשים וזו של שלשים בכלי אחד בעי להו ב' לוגין ואי חדא היא (ט) בעי חד לוג: **קטן והביא גדול.** וזה אי נמי לא נדר אלא שלשה עשרונות ומייתי חמשה לנדרו יצא ולא בעי אתנויי מידי: **קטן והביא גדול.** שור קטן עלי והביא גדול: **אידי ואידי.** בין מנחה גדולה ובין מנחה קטנה חד קומץ מקריב: אימורין דגדול נפישי מדקטן ואיכא למימר לא הכי נדר בההוא קאמר לא יצא דנפישי אימורין דידיה: **מתני' שני גזירין.** שני בקעיות גדולות: **והמעלה את הקומץ בחוץ חייב.** כרת דהעלאה היא. וכהאי כללא הוי מעלה קומץ בפנים דהקטרה מעלייתא היא הלכך לא חשיב להו בשיתא: **שני בזיכין.** של לחם הפנים: **נחשת לא יפחות ממעה כסף.** לא יפחות משוה מעה כסף דמייתי [נחושת] שוה מעה כסף: **פירשתי.** כך וכך זהב ואיני יודע כמה פירשתי: **יביא.** כל כך עד שיודע בעצמו שלעולם לא לכך נתכוון: **גמ' קרבן.** נפש כי תקריב קרבן מנחה (ויקרא ב): **וכן הוא אומר.** דעצים איקרו קרבן: **וטעונין הגשה.** בקרן דרומית מערבית כמנחה: **עצים טעונים קמילה.** שמרסקן לעצים דקין עד שנוטל מהם מלא קומצו: **עצים.** שהתנדב אדם טעונים עצים להסיקן בעצי הקדש כשאר קרבנות: **מגלן.** דסתם הקטרה הוי קומץ: **פירשתי.** אחד מאותן הקריבין כולם למזבח ואיני יודע איזה מהם פירשתי. וקא (ה) סלקא דעתך דודאי מדנחית למניינא דעתיה [נמי] אמידי דלית ביה היתר שיריים לכהנים ואע"ג דאיתו נקטר כולו (ר) כמין עולת העוף ומנחת נסכים והילכך יביא מכולן אבל היכא דאמר הרי עלי למזבח סתם משמע דבר שנקטר (ש) היינו לבונה: **ותו ליכא.** ואמילתא קמייתא קאי דאין לך דבר הקרב כולו למזבח אלא לבונה:

מורלה

אפשר דמייתי שיתין בחד מנא ומגע להו וקמיץ. תימה והא תניא בהקומץ רבה (לעיל כד.) והרים ממנו בקומצו מן המחובר שלא יהא עשרון בשני כלים ויקמוץ ומשמע התם כגון דחק קפיזא בקבא אע"ג דעריב מעילאי ואין לחלק בין עשרון אחד לכמה עשרונות דהא על כרחין הא דקאמרי' הכא ומגע להו וקמיץ למה לי דמגע להו אי לאו משום דכתיב ממנו כדדריש להו התם וכיון דמדכתיב ממנו נפקא יש לנו למעט שני עשרונות בשני כלים כיון דתלא מנחה נינהו ותד קומץ לתרווייהו אע"ג דנגעי כמו עשרון אחד בשני כלים וצריך לפרש שני כלים דהכא כעריבה של תרנגולים דהתם ואע"ג דמפסקן מחילתה הא נוגע וא"ת דבכולה שמעתא משמע דלא אסרינן אלא לערב חובה בנדבה אבל חובה בחובה משמע דשרי וא"כ לרבי יאמר אם ששים עשרונים נדרתי הרי עלי עדיין עשרון א' ואם פחות מס' נדרתי הרי עלי עדיין כל מה שחיסרתי מס' ועוד עשרון אחד יותר ומייתי שיתין בחד מנא וחד בחד מנא ומגע להו וקמיץ מהאי וקמיץ מהאי דכיון שהכל חובה יכול לערב ויש לומר כדשנינן לעיל בפרק התודה (דף פא.) התורה אמרה טוב אשר לא תדור ואת אמרת ליקו ולינדר לכתחילה ואין לנו לעשות כאן תקנה ע"י הרי עלי אבל בהרי זו שרי דהוי (ת) נדבה ורבי כר' אליעזר בן יעקב ואין לומר דלייתי שיתין בחד מנא וחד בחד מנא ומגע להו וקמיץ להו מעשרון אנדבה דבששים דהא (א) כי כלל חובה מערב' בנדבה הוק ליה חיסר שמנה וריבה שמנה: **לא** יפחות משני גזירין. ודווקא כי אמר עצים אבל כי אמר עץ מייתי גזיר אחד כדאיתא בשקלים (דף יא): **לא** יפחות מן הקומץ. במסכת שקלים בפרק שלשה עשר שופרות (דף יא) פליגי אי לשיעור יד בעלים אי לשיעור יד כהן: **המעלה** את הקומץ בחוץ חייב. והא כללא הוי מעלה קומץ בפנים דהקטרה מעלייתא היא והלכך לא חשיב להו בשיתא כך פירש בקונטרס וא"ת ומי סתם לן תנא כר' אליעזר דבפרק בתרא דזבחים (דף קי.) ומייתי ליה לעיל בסוף פרק קמא (דף יג:) דרבנן מחייבי בזית בחוץ וי"ל דקומץ דנקט לאו לאפוקי כזית אלא לאפוקי מאידך דרבי אליעזר דאמר בשני בזיכי לבונה עד שיקריב שני קמצים ולפירוש זה לא איירי בקומץ דסולת: **והא** איכא עולה. וא"ת והא איכא שמן למ"ד בפרק כל התדיר (זבחים צא:) דכליל וי"ל כיון דאיכא שמן דאכלי כהנים לא פסיקא ליה ועוד קשיא והא איכא עצים דאפי' לרבי דאמר טעון קמילה הכל קרב כמפורש בהקומץ רבה (לעיל כ:):

ודילמא

עין משפט נר מצוה

ט א מיי' פ"ה מהל' איסורי מזבח הל' ב:
י ב מיי' פט"ו מהלכות מעה"ק הלכה א:
יא ג ד מיי' שם הלכה יג:
יב ה מיי' פי"ג מהל' מעה"ק הלכה ג:
יג ו מיי' פי"א מהלכות פסוה"מ הלכה יח:
ז ומיי' פ"ג מהלכות ערכין הלכה טו:
יד ח מיי' שם הלכה י:
טו ט מיי' פט"ו מהל' מעה"ק הלכה יא:

◆

רבינו גרשום

דכולה חובה וחסרו להו שיריים דהא קומץ אחרינא מאידך כלי קטן הוא דלא קא איערוב אילתן ממש אהדדי. והכי אפשר למעבר אלא ש"מ מדלא אמר הכי דמותר לערב חובה בנדבה קמפלגי דר' סבר אסור לערב הילכך לא מצי עביד הכי דהא י' דחובה נינהו בשארא דהוו להו נדבה בכלי אחד ולאו בדר' אליעזר קא מפלגי: רבנן אמרי דמייתין שיתין בחד מנא כרבנן דאמרי לפי עשרונים ס' לוגין וכל חד וחד עשרון לוגא דהנך ס' לוגין קא שקיל וכתנאי העשרונים יהא תנאי הלוגין: ורבין סבר כולהו ס' אין להו אלא חד לוג. ולהכי לא מצי מייתי ס' בחד מנא דלא ידעינן אי חדא מנחה היא כל הני ס' דאמרי' ס' נדר ופגי בחד לוג ושמא שתי מנחות נינהו דהיא חו חובה והשאר הוו נדבה וצריכי ב' לוגין חד למנחת חובה וחד למנחת נדבה הילכך אי אפשר בתקנה אלא א"כ מייתי ס' לחודייהו ויהיב בהו לוג וכן מא' ועד ס' דמכל חד חד איכא למימר מנחה באפי נפשה הוא וחדא מנחה יש לה חד לוג בין גדולה בין קטנה: רב אשי לא כהדר לתרוצי אי מותר קא מיפלגי ולא איירי כלל בכל הני דאמרן אלא פסיק ואמר דבהא פליגי. רבנן סברי קטן והביא גדול יצא. ואם נדר י' והביא ס' יצא: הא איפלגו דתנן קטן כו': דאידי ואידי קומץ הוא. בין שהביא מנחה קטנה בין מנחה גדולה אין עולה ממנה לגבוה אלא חד קומץ להכי קאמרי רבנן דיצא: אבל התם בהמה דקא נפישי אימורין. דכי נתנדב עגל והביא שור דאימורין דשור נפישי מדעגל דהוי לגבוה טפי ממה דנדר אימא מודו ליה לר' דלא יצא צריכא: ה' קמצין הן. דבהני ענינין הוו חשיבי קמצין: האומר הרי עלי לבונה סתם מתוך ביתו קומץ: טעונין ב' קמצין. ליתן בכל א' קומץ לבונה: לא יפחות ממעה כסף. נחשת שיהא שוה מעה כסף ולהכי זוטר דמי נחשת מכולהו

◆

שיטה מקובצת

גמ' דתנן ראב"י אומר אפי' מנחה של ששים: שם ולוג שמן רבנן סברי לה כרבנן דאמרי ס' לוג: שם חמשה קמצים הם האומר הרי עלי לבונה: שם שאין לך דבר שקרב כולו למזבח אלא לבונה: שם מכל דבר שקרב כולו למזבח ותו ליכא: [illegible]

מסורת הש"ס

א) [מנחות עו: וש"נ], ב) [מנחות עו: יומא מז: סוטה כג. יבמות ק.], ג) לעיל פח., ד) ל"ק, ה) לקמן קז:, ו) סימן כלשון תמניות וכולן הרי עלי, ז) שקלים פ"ו מ"ו מעילה יא:, ח) [לעיל נג:], ט) [עיין תוס' שבת ל. ד"ה לא יפחות], י) לעיל כ:, כ) [מעילה יא: ע"ש תוס' רלה ור"י ש"ס מהופך], ל) [לעיל עד:], מ) נ"ל איתו. ל"ק, נ) נ"ל כמרת. ל"ק, ס) נ"ל מכלי ב' ליהוי כו' ולאותה דפש בכלי ראשון נדבה ומגע כו'. ל"ק, ע) כמ"ה: הקלתות, פ) נ"ל ומקטיר נדבה והדר לחובה ד"ה נמי כו', צ) נ"ל סגי בחד לוג. ל"ק, ק) כ"ה דליה, ר) נ"ל כמו עולת עוף. ל"ק, ש) שנקטר כולו. ל"ק, ת) גי' הב"ח נדבה הס"ד ואח"כ ד"ה ורבי, א) נ"ל כי כלל חובה ומערבה בנדבה. ל"ק.

◆

תורה אור השלם

1. קרבן ראשית תקריבו אתם ליי ואל המזבח לא יעלו לריח ניחח: ויקרא ב יב
2. ואם דל הוא ואין ידו משגת ולקח כבש אחד אשם לתנופה לכפר עליו ועשרון סלת אחד בלול בשמן למנחה ולג שמן: ויקרא יד כא
3. ונפש כי תקריב קרבן מנחה ליי סלת יהיה קרבנו ויצק עליה שמן ונתן עליה לבנה: ויקרא ב א
4. והגורלות הפלנו על קרבן העצים הכהנים הלוים והעם להביא לבית אלהינו לבית אבתינו לעתים מזמנים שנה בשנה לבער על מזבח יי אלהינו ככתוב בתורה: נחמיה י לה
5. והרים ממנו בקמצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל הלבנה אשר על המנחה והקטיר המזבח ריח ניחח אזכרתה ליי: ויקרא ו ח

◆

הגהות הב"ח

(א) גמרא ר' אליעזר אומר ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח לריח ניחוח אי אתה מעלה: (ב) שם רבנן סברי ס' דאמרי ס' לוג לס' עשרון וכל חד וחד: (ג) רש"י ד"ה ורבי לית ליה וכו' דתו לא מצי מקטר כיון שהקטר לקומץ קמא דדלמא כוליה: (ד) ד"ה אפשר וכו' בכלי אחד גדול הס"ד ואח"כ מ"ה ומגע להו מגען לראש: (ה) ד"ה פירשתי וכו' וקא סלקא דעתך נ"ב וכן בדף שאח"ז ע"ב:

◆

מוסף רש"י

וכל שהוא ממנו לאישים הרי הוא בבל תקטירו. דכתיב (ויקרא ב) כי כל שאור וכל דבש וגו' והאי ממנו יתירא הוא ודרשינן ביה נמי לא תקטירו כל שממנו לאשה לה' יש בכלל הזה קדשים ושירי מנחה ולחם הפנים שקרב מהן כבר לאישים האימורים וכן הקומץ וכן הבזיכין קיימי שיריים בבל תקטירו (זבחים עז.) מאחר שמתה לשם כל מספקי הרי [illegible]

למימר דלאו הכי נדר בההוא קאמר לא יצא משום דנפישין אימורים דידיה: ד"ה נחשת כו' לא יפחות משוה מעה כסף: ד"ה יביא כו' שיודע בעצמו שמעולם לא נתכוון לכל כך הס"ד: ד"ה מגלן דסתם הקטרת לבונה: כגון דחקק קפיזא בקבא אע"ג: באו"ד דהוי נדבה הס"ד ומה"ד ורבי כראב"י: ד"ה המעלה כו' וא"ת ומי סתם לן תנא כר' אליעזר דפליג דזבחים. ת"ב דף קט ע"ב:

כתיב (יומא שם) פלוגתייהו בזבחים [illegible]

עצים [illegible] שלישי דמסכת יומא (לעיל כ:). וכמה שני גזירין. של בקעיות גדולות וכן הוא אומר. דעצים קרבן מקרו ולדברי [illegible] אמר רבא לדברי רבי. דקרי להו קרבן. לאתן עצים טעונין עצים אחרים להקטירן עליהן כמו שאר קרבן וצריכין [illegible] ותו ליכא. דליהוי כולה למזבח הא איכא עולה. דהייה כולה [illegible]